

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Svb B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. VI. De Officio Patrisfamilias.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

DE OFFICIO PATRISFAMILIAS.

Tit. V I.

Quæ pro salute familiæ paterfamilias curare debeat. Cap. I.

SICUT vberimum ab optima institutione præmium Paterfamilias capiet, quicumque liberos, familiamq; suam ad Dei cultum, & ad pietatis, Christianarumq; virtutum disciplinam erudierit: ita quicumque debitum hoc paternæ curæ officium neglexerit, vel prætermiserit, is expectet, vt in die Domini sibi durissimum iudicium fiat.

Vid. inf.
eo. c. 5. &
de ora-
tione Ve-
spertina
c. 1.

De familiæ igitur suæ salute imprimis sollicitus, tum bonorum operum exemplo, tum crebris cohortationibus se ei magistrum præbeat, ac duce[m] ad piæ, sancteque agendum.

Curet autem, vt nemo quisque de familia sua sit, qui Christianæ fidei rudimentis instructus non sit, siue filij filiaque sint, siue serui, & ancilla, siue alij in famulato suo. Quam ob causam ad illius scholas, quos de familia sua rudiorit, conuenire iubeat, sique eam ampliore[m] habet, domi etiam instrui studeat; idque ad præscriptas interrogationes paruuli libri, eo nomine editi ad prouinciæ vsum à sanctæ memoriæ Cardinali Borromeo.

Vt stata hora, datis institutæ orationis communis signis, campanarum sono, illa omnis certo loco congregata, ad præscriptum temporis spatium, sanctè oret, & precetur.

Vt frequentes illa vniuersa confiteatur, & sacramentaliter sacram Eucharistiæ sumat.

Vt singulis diebus Missæ sacrificio intersit; aut saltem in vigilijs; statis ieiuniorum temporibus Quadragesimæ diebus id præstet: festis autem diebus, vt ne quis de sua familia interesse vlllo modo omittat.

Vt Festis præterea diebus ad sacras conciones, lectiones, supplicationes, diuina officia, aliasve pietatis Christianæ exercitationes conueniat.

Vt ne quis, ij sacris diebus opus seruile faciat.

Vt vigilijs, & quatuor temporum, & Quadragesimæ, & alia stata ieiunia illi in familia seruent, quibus Ecclesiæ præcepto iussum est.

Quo autem tempore, vel iubileæ celebrantur, vel supplicationes publicæ processionibus fiunt, familiam sepe moneat, illis sanctis actionibus piè interesse.

Certis item piorum hominum institutis sodalitatibus vnumquemque de familia sua adscribi admoneat; quo se quisque ardentiori studio exerceat in operibus pietatis.

Ne patiat[ur] in familia esse quempiam, qui blasphemus sit, qui periurus; qui item corruptis moribus vtatur, qui obscenè quicquam vel loquatur vel agat; qui aleis ludat, qui denique cæteris turpis vitæ exemplum præbeat.

De vitæ præterea spiritualis ratione, & pijs exercitationibus, aut de vi-

tis

tis sanctorum probatos sacerdotis confessarij iudicio libros, in quorum lectio-
ne familia aliquando versetur, domum suam introducat, exclusis obscæne,
turpiter, iocosè conscriptis, alijsque id generis libris, vnde morum institu-
tionisq; corruptela existere possit.

Ut autem in domestica disciplina, institutionisque officijs illa omnis accu-
ratus se contineat; eam aliquando paterfamilias recognoscat, inspiciatque
imprimis quæ vniuersæ suæ domus Christiana; institutio, qui singulorum
mores, quæ ad pietatis, vitæq; spiritualis progressio, cubaculaque singulo-
rum sepe visitet.

Quicumque verò mercaturam, artemq; aliquam exercent, non domi so-
lùm, sed in suis officinis, & tabernis Christianæ vitæ rationes has operarijs
institutoribus ve suis constituant.

Cum domus à Parocho benedicenda, quæ paterfamilias præstabit.
Cap. II.

Paterfamilias autem, cuius adibus, domicilijs ve benedicetur, piè se præ-
parabit ad eam sancto desiderio suscipiendam, iuxta tradita per Domi-
num meum in Concilio Quinto Prouinciali.

Ideo ante familiam suam rectè recognoscet, monebitque vniuersos, &
singulos, ad præscriptam regularum, quæ de christiana familia institu-
tione editæ sunt.

Amoveri curabit, quæcunque domi suæ sunt christiana familiae instituto
insignia, quæque Dei oculos offendunt.

Libros de rebus obscænis, turpibus, impudicis, inanibus, ac decantationibus
inhonestis, ceterisq; id generis, inflammati curabit.

Libros de vitæ religiosæ, spiritualisque institutis, atque exercitationibus
introducet.

Imagines obscænas, & turpes incendat: prophanas verò, quæq; ad inanem
voluptatem alliciant, amouere studeat.

Sacras Christi Domini, beatissimæ Virginis Mariæ matris, & Sancto-
rum præsertim imagines, quos patronos habet, vbique domi suæ locis ho-
nestis statuat.

Tesseræ; aleas, aleatoriasve tabellas, piftasve ad aleæ ludum pagellas,
procul abijcere curet.

Sacram communionem in parochiali Ecclesia simul eo die, vt sumant om-
nes de familia sua, procuret.

Sacerdoti, ad benedictionis munus accedenti, obuiam, vel ad Ecclesiam,
vel ad primariâ adium ianuam simul cum tota familia procedat; eorundem-
que benedictionem omni domus loco prosequatur religioso pietatis studio.

Dum Sacerdos benedicit, nemo domi, vel in officina cui benedicetur quic-
quam seruilis, mundani ve operis faciat.

Quæ subditi in nouo parcho suscipiendo agere, & prosequi debeant. Cap. III.

CVM animarum salutis, vitæq; spiritualis curam parcho paternam gerant, illis, tanquam parentibus debetur, amor, obseruantia, cultus, atque obedientia. Si igitur hoc ipso honore dignantur, illud certè etiam æquissimum est, atque adeo cum omni ratione coniunctum, vt cum primùm eorum aliquis ad Ecclesiæ sibi in titulum, curamve tradita, stationem venerit, aliqua externa obseruantia significatione ab ijs suscipiatur, ad quorum parochialem curam accedit. Quare fideles, vbi primùm ab Episcopo literas formatas acceperint de parcho, qui parochiali eorum Ecclesiæ præfectus fuerit, diem certum statuunt, quo ei aduentanti frequentis ad parochiæ fines obuiam saluti, eundem, vt moris olim fuit, suscipiant, atque ad Ecclesiam deducant, perpetua illum dilectione, amore, obedientia, atque obseruantia prosequentes.

Forma literarum Episcopaliū pro nouo parcho suscipiendo. Cap. IIII.

Literæ autem formatæ, quas Episcopi nomine cæcellarius de Parcho conscribat, eiusmodi erunt, quæ à Vicario Foraneo, aliove publicè legantur.

Filij dilectissimi. Vestræ isti parochiali Ecclesiæ parochus præfectus est presbyter N. quem ætate, vita, moribus, doctrina, virtutum disciplina prudentia alijsq; rebus ad istius parochialis curæ bene gerendæ rationem opportunis, idoneum esse, examine rectè confecto, cognitum est. Vestræ igitur partes sunt, debito honore, ex decreti nostri præscripto illum suscipere, neque solam externa quadam obseruantia, sed intimè, atque ex animo illum loco parentis diligere, & colere, præceptisq; eius, atque monitis concordati voluntate, libentiq; animo parere.

Quod sanè facere cum vestra potissimum intersit, tum quod accuratius faciatis; nos Episcopali nostra auctoritate, paterna charitate, vos vniuersos, & singulos monemus. Valete in Domino.

Quæ capita domorum in subditorum salubri cura exercent. Cap. V.

NULLA est amplior hereditas, nec præclarior patrimonium, quod parentes suis liberis relinquere, neq; maius precium, honestioremq; mercedem, quam domini ijs, qui sibi in seruitute operam dant, pro fidei eorum famulatu tribuere, ac persoluere possunt, quam si effecerint, vt boni Christiani emadant, quæ virtus omni terreno thesauro multò preciosior est censenda. Quamobrem qui in aliqua domo, atque familia duces sunt, curabunt diligenter, vt omnes, qui cunque suo sub imperio, & ditione viuunt, ieiunia colant, diuini verbi prædicationem crebro audiant, Sacramentis frequenter vtantur, & omnia demum veri Christiani officia exercent: famulorum autem domini non solam diebus festis tantum eis liberi temporis concedere curent, vt eius-

modi

Idè sup.
co. x. l.

modi officijs vacare possint, sed crebris item eos, ac paternis hortationibus excitare non desistant, ne in studio eiusmodi tam salutari segniores, neque negligentiores existant. in quo si parentes ipsi, aut domini suo officio in his defuerint; proculdubio expectent, fore sibi ut ante seuerissimum Christi Domini tribunal culpa tribuantur peccata omnia, quae liberi, vel famuli non commisissent, si suas illis partes in hoc, alijsq; eiusmodi decretis praescriptas, sibiq; maxime debitas praestitissent. Atque id quidem multo magis timendum illis erit, qui aliquo modo impedierint, quos agat Episcopus pro culpa ratione.

Puerorum scholæ, & vitæ qualiter indagandæ, & ut in melius reformatur curandum. Cap. VI.

HIS temporibus tanta puerorum licentia est, atq; adeo effrenata, ut cum peccandi materiam afferat, tum disciplina christianæ detrimenta importet non leuia: hinc in scholis nimia petulantia, in Ecclesiis irreuerentia, turbulenta foris concitatio, atque in omni loco se se efferens impudentia, & penè proiecta audacia. Quare patresfamilias ac Episcopus, qui omni morum speculationi sanctè inuigilare debent, videant, ne grauiores offensiones inde existant: proinde & cum magistratibus, decurionibusve agant, ut aliqua in ita ratione ei rei occurrant; & praeterea sacerdotes aliquot vitæ probitate, castissimisq; moribus praestantes, aliosq; pios viros, & salutis animarum zelo accensos deligant: qui puerorum scholas saepe inuisant, mores, & uitam eorum perquirant; in Dei timore, officijsque christianæ institutionis illos contineant, idque omne cum parentibus, magistris, praeceptoribusque agant. Curentque ut pius aliquis ciuitatis locus, piave confraternitas id oneris suscipiat, quem admodum alicubi fit, ut huius generis vagantes pueri colligantur, eorumque effrenatis moribus opportunè consulatur. Quod si hac non successerit, aliam omnem, quæ sibi potior videatur, rationem ineant, ut puerorum effrenata liberati, quæ multa spiritalia incommoda parit, rectissime occurratur.

Nullo verò modo patientur, ut huiusmodi pueri Ecclesiam perturbent: quod ea maxime ratione praestabitur, si parentes, vel ij ad quos id pertinet, liberos suos tenerè etatis apud se teneant, secum ducant, eisque ostendant piè, suppliciterque orare, & sacris interesse.

Dato signo deferendæ Eucharistiæ, patresfamilias qualiter associaturi conueniant, vel quem alium delegent. Domiq; cereum hac de causa perpetuò asseruent. Cap. VII.

Parochus hortetur, & curet, ut unusquisq; paterfamilias praesertim dato campanæ parochialis signo, quo sacræ Eucharistiæ ad agrum deferendæ significatio fit, sine mora in Ecclesiam Parochialem conueniat, vel aliud de familia digniorem mittat, ad illam cerei, candelæve lumine prosequendam. Si quando autem is, qui paterfamilias est, per necessariam occupationem non potest, saltem certum aliquem hominem, vel filium natu maiorem,

vel deniq; famulum, aliumve mittat, qui id pietatis officium præstet. Atque eam ob causam domi etiam omnis paterfamilias perpetuo funale cereum, aut candelam vnam, pluresve habeat, quæ ad id pietatis opus, officiumq; vsui sint.

DE PROCESSIONIBVS, & Litanijs. Tit. VII.

Ad processiones generales vbi, quando, qualiter, & qui conueniant
& reuertantur, controuersiaque præcedentiæ tollatur.

Cap. I.

GENERALES processiones à Cathedrali, vel cuiusq; loci maiori Ecclesia proficiantur; & eodem reuertantur; nisi aliud Episcopo videatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui non venerit ante inuocationem Sanctissimæ Trinitatis pro absente habeatur, aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas Canonici, & alij Clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & vsitatis alijs sacris vestibus statuto tempore semper obeant.

Ad huiusmodi processiones, Episcopus, cum ei videbitur, ex Tridentino Concilio vocet, Regulares omnes, quamuis exemptos.

Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem Concilij tollatur.

Cum fiunt processiones qualiter cruces præferendæ & prosequendæ, quibus intendendum, & à quibus cauendum.

Cap. II.

CRUCES clerici ferant talari veste, & superpelliceo induti; ijsq; eiusmodi sint, vt eam aptè, & decore ferre possint.

Omnes ordines grauitè, & modestè procedant; colloquijsq; exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deferat antequam ad Ecclesiam, vnde profecti sunt, redierint laici à Clericis, sœmina à viris separatim prosequantur.

Videant ab Episcopo ad id munus deputati, vt in supplicationibus, & processionibus quibuscunque, præsertim cum Sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior Populus ad Ecclesias indulgentiæ festi diei, sacra concionis gratia, vel alia de causa cõuenire solet, ea modestia, & reuerentia adhibeatur, quæ pijs, & religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne inter uiam inaniter spectandi gratia subsistatur.

Ne petulanti factò, dicto ve cuiquam molestia afferatur.

Ne, quæ minus deceant, spectacula adhibeantur.

Neve actiones pro foribus adium, aut in uia represententur.

Qui secus fecerit, senerè coerceatur.

Episcopus

De Litanijs, & processionibus vide Durant. in Rat. diu. off. lib. 6. c. 102. de Rogationibus, & Belech. i explicat. diu. off. c. 7. Vid infr. eo. c. 8. Sess. 25. c. 13. de regul.